

Składka wypadkowa

Nieoczywisty koszt,
ukryte oszczędności

ayming

Raport 2019

Ayving to międzynarodowa grupa doradcza działająca w 15 krajach w Europie, Azji i Ameryce Północnej. Ayving Polska wspiera przedsiębiorstwa w optymalnym prowadzeniu działalności operacyjnej i osiągnięciu lepszych wyników finansowych, oferując profesjonalne doradztwo w dwóch obszarach:

- **podatków i finansowania innowacji (podatek od nieruchomości, ulgi na badania i rozwój, dotacje)**
- **kosztów pracy (składka wypadkowa, wpłaty na PFRON)**

Od 1986 roku na świecie, a od 2005 roku w Polsce Ayving wspiera przedsiębiorców w weryfikacji prawidłowości rozliczenia składki wypadkowej i jako pierwsza firma wprowadziła tę usługę na polski rynek. Ayving zrealizowała ponad 1500 tego typu projektów w Polsce, generując dla swoich klientów 100 mln zł oszczędności. Globalnie w obszarze kosztów pracy kwota ta wynosi około 180 mln € w skali roku. Świadczone przez Ayving Polska usługi potwierdza Certyfikat ISO 9001:2015.

ayming.pl

Spis treści

Wstęp	4
5 najważniejszych faktów o składce wypadkowej w Polsce	6
Główne przyczyny nieprawidłowości	8
4 obszary oszczędności	10
Na wszelki wypadek... znaj swoją branżę	12
○ Branża budowlana	14
○ Branża drzewna i meblarska	16
○ Branża górnicza i wydobywcza	18
○ Branża metalurgiczna	20
○ Branża motoryzacyjna	22
○ Branża spożywcza	24
○ Produkcja tworzyw sztucznych	26
○ Przetwórstwo przemysłowe	28
Mity o składce wypadkowej w Polsce	30
Metodyka analizy	32
Kontakt	34

Wstęp

„Weryfikacja prawidłowości rozliczenia składki wypadkowej może wygenerować oszczędności, a tym samym realnie wpłynąć na wynik finansowy przedsiębiorstwa.”

Oddajemy w Państwa ręce raport, który jest wynikiem naszego czternastoletniego doświadczenia w obszarze wspierania przedsiębiorców w rozliczaniu składki wypadkowej. Wyniki ponad 1500 przeprowadzonych przez nas projektów wskazują, że dla wielu firm zarządzanie kosztem składki wypadkowej wciąż pozostaje dużym wyzwaniem. Analizy Ayming potwierdzają, iż przedsiębiorstwa odprowadzają do ZUS zdecydowanie więcej niż powinny.

W ostatnim czasie, w obliczu zapowiadanych zmian prawnych i rosnących kosztów zatrudnienia, część przedsiębiorstw decyduje się na podniesienie cen produktów i usług, aby chociaż częściowo zrekompensować wyższe obciążenie finansowe. Tymczasem źródeł oszczędności można poszukać właśnie w kosztach zatrudnienia, a dokładnie w obszarze składki wypadkowej, która w stu procentach jest finansowana przez pracodawcę.

Z analiz Ayming wynika, że jedynie 2 proc. firm w Polsce ma ustaloną minimalną stopę procentową składki wypadkowej. Aż 75 proc. przedsiębiorstw płaci składkę wyliczoną w oparciu o wyższą stopę procentową niż to wynika z ich kodu PKD. W wielu przypadkach osoby decyzyjne w firmach nie mają świadomości, że składka wypadkowa jest rozliczana w sposób nieprawidłowy, co może wiązać się ze znaczącymi nadpłatami. Tymczasem płatnicy mogą weryfikować obciążenia z tytułu składki wypadkowej i skutecznie odzyskiwać nadpłacone środki nawet do 5 lat wstecz.

Weryfikacja prawidłowości rozliczenia składki wypadkowej może wygenerować oszczędności, a tym samym realnie wpłynąć na wynik finansowy przedsiębiorstwa. Uzyskane środki mogą zostać zainwestowane w poprawę bezpieczeństwa pracowników, ale również pomóc w efektywniejszym zarządzaniu kosztami wynagrodzeń.

Magdalena Burzyńska
Dyrektor Zarządzający

„Działania podejmowane w kierunku identyfikacji i ograniczania czynników zagrożenia odpowiadają za 65 proc. oszczędności uzyskiwanych przez firmy z tytułu składki wypadkowej.”

Z doświadczenia Ayming wynika, że składka wypadkowa jest często traktowana przez przedsiębiorstwa jako temat wyłącznie kadrowo-płacowy, który nie podlega ścisłemu nadzorowi działów finansowych. Firmy uznają, że jest to stała danina na rzecz ZUS i jej wysokością nie można zarządzać w takim samym stopniu, jak chociażby kosztem energii.

W rzeczywistości wysokość składki wypadkowej zależy od szeregu czynników i każdego roku może być inna. Jest to jedyna składka ubezpieczeniowa, którą ustala się indywidualnie dla każdego przedsiębiorstwa. Zależy ona od tego, co dzieje się w danym zakładzie pracy. Jeśli dochodzi do wielu wypadków i zidentyfikowano liczne warunki zagrożenia, wysokość składki automatycznie rośnie. Ale jeśli pracodawca dba o bezpieczeństwo pracowników, płaci mniejszą składkę wypadkową.

Z analiz Ayming wynika, że działania podejmowane w kierunku identyfikacji i ograniczania czynników zagrożenia oraz liczby wypadków odpowiadają za 91 proc. oszczędności uzyskiwanych przez firmy z tytułu składki wypadkowej. Przy czym szczególnie należy zwrócić uwagę na kategorię „warunki zagrożenia”, która odpowiada aż za 65 proc. oszczędności.

Warto podkreślić, że działania mające na celu ograniczenie zagrożeń najczęściej występujących w miejscu pracy, nie muszą wymagać ogromnych środków finansowych. Czasem wystarczą proste akcje informacyjne i cykliczne szkolenia BHP. Konieczność poniesienia większych nakładów, np. związanych z przeprowadzeniem specjalistycznych pomiarów lub zakupem dodatkowego sprzętu, należy traktować jako długoterminową inwestycję, która przełoży się na bezpieczeństwo pracowników i zwróci się w postaci obniżonego kosztu składki wypadkowej.

Jakie są najczęstsze powody nieprawidłowego ustalania wysokości składki wypadkowej? Dlaczego dział finansowy powinien bliżej przyjrzeć się kosztom z niej wynikającym? Na co zwrócić uwagę, chcąc obniżyć dotychczasowe zobowiązania wobec ZUS z tytułu składki wypadkowej? Na te i wiele innych pytań znajdują Państwo odpowiedź w niniejszym raporcie.

Piotr Radko
Dyrektor Obszaru Kosztów Pracy

5 najważniejszych faktów o składce wypadkowej w Polsce

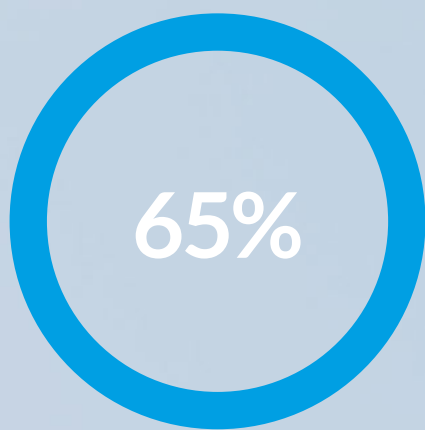
2%

firm płaci minimalną
stopę procentową składki
wypadkowej

4

w tylu obszarach możliwe
jest obniżenie składki
wypadkowej

to udział obszaru „warunki zagrożenia” w oszczędnościach z tytułu składki wypadkowej

taka jest rozpiętość stopy procentowej składki wypadkowej

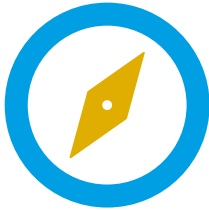

tyle oszczędności można uzyskać dzięki weryfikacji składki wypadkowej

Główne przyczyny nieprawidłowości

#1 Nieznajomość specyfiki składki

Składka wypadkowa to jedyna składka w polskim systemie ubezpieczeń społecznych, która jest zależna od wielu czynników i ruchoma. Oznacza to, że ustawodawca nie narzuca z góry jednakowej stawki dla wszystkich płatników, jak ma to miejsce w przypadku składki emerytalnej czy rentowej. Składka wypadkowa jest ustalana indywidualnie z uwzględnieniem ryzyk występujących u danego płatnika składek. Każda firma, która skutecznie minimalizuje występowanie zagrożeń i wypadków w środowisku pracy, płaci niższą składkę na ubezpieczenie wypadkowe. Nie wystarczy raz ustalić wysokość składki – trzeba ją weryfikować co roku i to pod kątem wielu czynników.

#2 Koszt poza kontrolą

Większość przedsiębiorców nie traktuje składki wypadkowej jako kosztu. Uznaje ją za stałą daninę na rzecz ZUS, przez co nie podlega ona tak ścisłej kontroli, jak inne koszty operacyjne.

#3 Brak zarządzania kosztem

Wielu przedsiębiorców nie ma świadomości, że wysokością składki wypadkowej można zarządzać w takim samym stopniu, jak innymi kosztami operacyjnymi i zgodnie z prawem obniżyć jej wysokość. Tymczasem firmy mogą zweryfikować obciążenia z tytułu składki wypadkowej i odzyskać nadpłacone środki nawet za 5 lat wstecz. Uzyskana kwota może być na tyle znacząca, że wpłynie na poprawę wyniku finansowego firmy.

#4 Rozproszone kompetencje

Zazwyczaj składka wypadkowa znajduje się w obszarze kompetencji wielu działów, począwszy od działu BHP i HR, poprzez finanse i księgowość, a na dziale prawnym kończąc. Każdy z tych działów ma inne podejście do kwestii ubezpieczenia wypadkowego. Do ustalenia prawidłowej wysokości składki wypadkowej niezbędne jest uwzględnienie wszystkich perspektyw i ścisła współpraca każdego z działów.

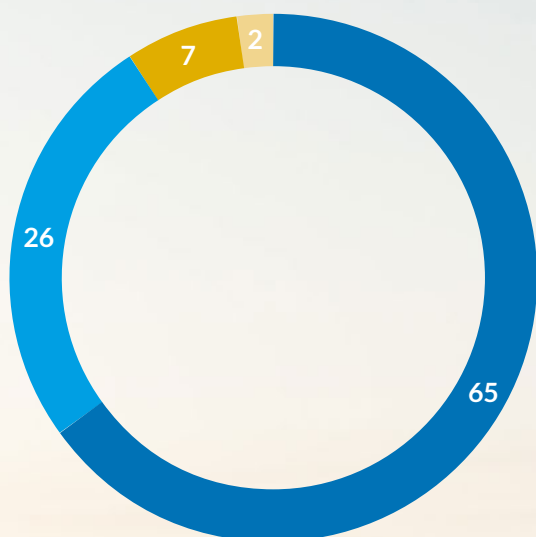
#5 Skomplikowany algorytm ZUS

Wpływ na wysokość stopy procentowej składki wypadkowej mają dane za trzy ostatnie lata. Pod uwagę bierze się rodzaj działalności według kodu PKD, liczbę ubezpieczonych, liczbę zatrudnionych w warunkach zagrożenia oraz liczbę i rodzaj wypadków przy pracy. Do ustalenia wysokości składki stosuje się złożony algorytm wyliczający cząstkowe kategorie ryzyka i ich średnią ważoną. Podstawą do ustalenia cząstkowych kategorii ryzyka jest średnia arytmetyczna wskaźników częstości, które są obliczane dla każdego roku. Prawidłowe stosowanie tego algorytmu przysparza przedsiębiorcom wielu problemów.

4 obszary oszczędności

Istnieją cztery obszary, na bazie których można uzyskać oszczędności z tytułu składki wypadkowej.

Z analiz Ayming wynika, że największy udział w oszczędnościach mają obszary: warunki zagrożenia (65 proc.) i wypadkowość (26 proc.). Rodzaj działalności i liczba ubezpieczonych wygenerowały oszczędności odpowiednio w 7 proc. i 2 proc. przypadków.

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach

- 65% warunki zagrożenia
- 26% wypadkowość
- 7% rodzaj działalności
- 2% liczba ubezpieczonych

Warunki zagrożenia

Największy udział w nadpłatach w przedsiębiorstwach mają warunki zagrożenia, które wynikają z występowania szkodliwych czynników w środowisku pracy. Są to m.in. hałas, promieniowanie, pole elektromagnetyczne, pyły przemysłowe, czynniki chemiczne. Jeśli określone dla poszczególnych czynników normy zostają przekroczone, ich oddziaływanie może prowadzić do pogorszenia zdrowia pracownika, a w niektórych przypadkach – nawet zagrażać życiu.

Wypadkowość

26 proc. nadpłat w przedsiębiorstwach wynika z wypadkowości. Według danych GUS* w pierwszych trzech kwartałach 2018 r. główną przyczyną wypadków w Polsce było nieprawidłowe zachowanie się pracownika. Ta kategoria odpowiada za 60,4 proc. wszystkich zarejestrowanych wypadków.

Podstawą mniejszej wypadkowości jest przede wszystkim prewencja, która sprowadza się m.in. do zapewnienia pracownikom odpowiedniej odzieży ochronnej, modernizacji maszyn i urządzeń czy systematycznych szkoleń z zakresu BHP. Dużą skuteczność odnoszą proste akcje informacyjne, zwiększające świadomość zagrożeń wśród pracowników i instruujące, jak powinno się bezpiecznie obsługiwać maszyny lub czego unikać w miejscu pracy. Z perspektywy pracodawcy zminimalizowanie wypadkowości krótkoterminowo redukuje koszty absencji i zastępstw, a długofalowo – obniża wysokość składki na ubezpieczenia wypadkowe.

Rodzaj działalności

7 proc. nadpłat w przedsiębiorstwach to konsekwencja nieprawidłowego określenia rodzaju przeważającej działalności gospodarczej. Ustalana jest ona według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na podstawie procentowego udziału poszczególnych rodzajów działalności w ogólnej wartości przychodów ze sprzedaży lub na bazie udziału osób wykonujących poszczególne rodzaje działalności w ogólnej liczbie pracujących.

Liczba ubezpieczonych

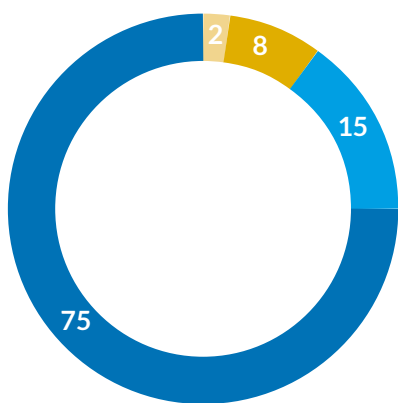
2 proc. nadpłat w przedsiębiorstwach wynika z nieprawidłowego określenia liczby zatrudnionych, którzy spełniają kryteria zgłaszania do ubezpieczenia wypadkowego. Warto pamiętać, że ustalając tę wartość, należy uwzględnić wszystkich ubezpieczonych, którzy w danym miesiącu podlegali ubezpieczeniu wypadkowemu przynajmniej przez jeden dzień.

Natomiast wyklucza się osoby, które przez cały miesiąc przebywały na urlopie bezpłatnym lub wychowawczym, pobierały zasiłek macierzyński lub zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego oraz już nie podlegają w danym miesiącu ubezpieczeniom społecznym. W przypadku ostatniej grupy, za te osoby wciąż są składane raporty imienne za dany okres, np. z powodu rozliczania składek czy konieczności wykazania świadczeń po ustaniu prawa do ubezpieczenia.

* Źródło: GUS, Wypadki przy pracy w okresie styczeń - wrzesień 2018 r. - dane wstępne.

Na wszelki wypadek... znaj swoją branżę

Jedynie 2 proc. firm w Polsce ma ustaloną minimalną stopę procentową składki wypadkowej.

- 2% firm płaci minimalną składkę wypadkową
- 8% firm płaci niższą składkę wypadkową niż podstawową
- 15% firm płaci podstawową składkę wypadkową, według PKD
- 75% firm płaci wyższą składkę wypadkową niż podstawową

Im mniej wypadków i mniejsze ryzyko związane z panującymi w zakładzie warunkami pracy, tym szansa na obniżenie stopy procentowej składki wypadkowej jest większa. Z analiz Ayming wynika, że kategorie „warunki zagrożenia” i „wypadkowość” odpowiadają za 91 proc. uzyskiwanych oszczędności.

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności Gospodarczej wysokość podstawowej stopy procentowej składki wypadkowej waha się od 0,67 aż do 5 proc., przy czym ta najwyższa wartość dotyczy branży górniczej. Na tak dużą rozpiętość stopy procentowej mają wpływ m.in. liczba zatrudnionych

w warunkach zagrożenia i poszkodowanych w wypadkach przy pracy oraz charakter działalności przedsiębiorstwa i związana z nią kategoria ryzyka.

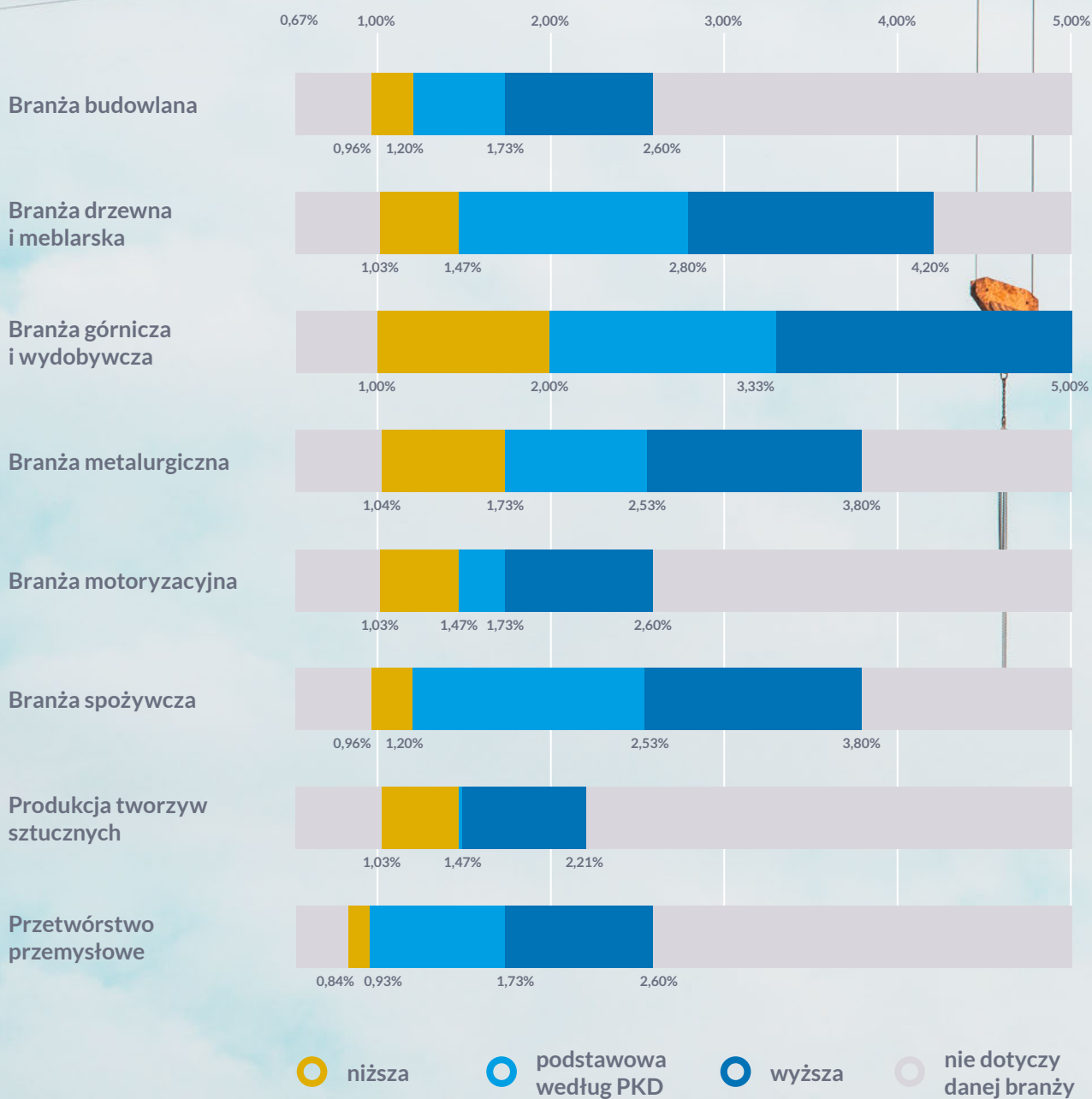
Weryfikacja wszystkich czynników, które wpływają na części zmienne w wyliczaniu indywidualnej dla każdego płatnika wysokości składki, może wykazać zawyżanie opłat z tytułu składki na ubezpieczenie wypadkowe. Przyczyny nadpłat zależą od specyfiki danej branży, a ich zniwelowanie wymaga indywidualnego podejścia. Uzyskane w ten sposób oszczędności mogą stanowić nawet 3 proc. rocznej masy wynagrodzeń.

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej zależy m.in. od liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia i poszkodowanych w wypadkach przy pracy oraz charakteru działalności przedsiębiorstwa i związanej z nią kategorii ryzyka.

Stopy procentowe składki wypadkowej a branża

Wysokość stóp procentowych składki wypadkowej od kwietnia 2018 r.

Źródło: Opracowanie Ayiming Polska

Branża budowlana

61 proc. nadpłat w analizowanych przedsiębiorstwach z branży budowlanej wynika z występujących warunków zagrożenia.

1,86%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży budowlanej

0,96%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży budowlanej

Na warunki zagrożenia mają wpływ zarówno czynniki generowane przez maszyny i sprzęty wykorzystywane w czasie budowy, jak i warunki atmosferyczne. Z danych Ayming wynika, że w przedsiębiorstwach budowlanych w ciągu roku średnio 10 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia.

Charakterystyczne dla branży budowlanej jest prowadzenie działalności w wielu lokalizacjach, duże rozproszenie stanowisk pracy, częsta rotacja pracowników i praca na otwartej przestrzeni. Zmiany lokalizacji i charakteru pracy powodują, że określenie stanowisk, na których występują warunki zagrożenia oraz ustalenie liczby pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach to bardzo trudne i kosztowne zadanie.

Prawidłowa identyfikacja występujących zagrożeń wymaga wykonywania częstych pomiarów, niejednokrotnie przy użyciu metod dozymetrycznych. Z uwagi na wysoki koszt, takich pomiarów albo się w ogóle nie wykonuje, albo wykonuje się je w nieprawidłowy sposób, np. tylko w wybranym miejscu albo za krótko.

Na zawyżanie wysokości składki wypadkowej ma również wpływ duża wypadkowość, która odpowiada za 39 proc. nadpłat. Analizy Ayming pokazują, że w ciągu roku w firmach budowlanych średnio 2 proc. zatrudnionych osób ulega wypadkom. Często mają one związek z brakiem cyklicznych szkoleń BHP dla pracowników, przez co nie są oni świadomi zagrożeń występujących w miejscu pracy. Z drugiej strony niektóre osoby nie przestrzegają ustalonych zasad BHP.

Case study

Branża budowlana

GŁÓWNE WYZWANIE: konieczność precyzyjnego ustalenia liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia na otwartym terenie

Województwo
ŚLĄSKIE

Zatrudnienie
1500 OSÓB

Czas trwania projektu **3 MIESIĄCE**

Początkowa wysokość stopy procentowej składki wypadkowej

2,60%

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej po weryfikacji

2,00%

Uzyskane oszczędności

2,3 mln zł

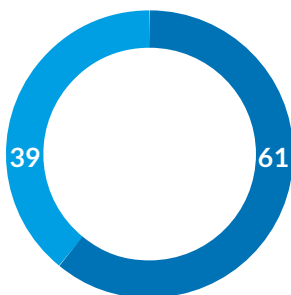
Źródło oszczędności

warunki zagrożenia

Okresy składkowe

5

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży budowlanej

61% warunki zagrożenia

39% wypadkowość

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- nieprawidłowo określone ryzyko zawodowe dla poszczególnych stanowisk pracy
- brak lub nieprawidłowo wykonane pomiary środowiska pracy na stanowiskach, na których występują warunki zagrożenia

Branża drzewna i meblarska

Sektor ten jest uznawany przez ustawodawcę za jeden z bardziej niebezpiecznych, o czym świadczy wysoka kategoria ryzyka – nawet 10 w przypadku pozyskiwania drewna (maksymalna kategoria ryzyka wynosi 12).

Stosowanie niebezpiecznych maszyn do produkcji wyrobów z drewna i wyrobów tartacznych, takich jak pilarki i strugarki, powoduje wiele poważnych wypadków. Jest to związane z bezpośrednim kontaktem pracowników z zagrożeniami ruchomymi i wirującymi częściami maszyn.

Ponad połowa nadpłat to konsekwencja warunków zagrożenia w środowisku pracy. Czynniki szkodliwe występujące w tej branży to ponadnormatywny hałas, zapylenie pojawiające się m.in. podczas cięcia na pilarkach, a także stosowanie substancji chemicznych do impregnacji. W procesie obróbki drewna dochodzi do kumulacji tych czynników, co przekłada się na negatywne oddziaływanie na zdrowie pracowników. Z analiz Ayming wynika, że w branży

drzewnej i meblarskiej w ciągu roku średnio 12 proc. osób zatrudnionych pracuje w warunkach przekroczenia dopuszczalnych norm przynajmniej jednego z wyżej wymienionych czynników.

„Wyzwaniem dla przedsiębiorstw z branży drzewnej i meblarskiej jest prawidłowe określenie stanowisk pracy narażonych na występowanie czynników szkodliwych. Uściślenie metodyki oceny występowania warunków szkodliwych na stanowisku pracy i prawidłowe wykonanie pomiarów środowiska pracy zredukuje liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, a tym samym może zmniejszyć koszty składki wypadkowej” – wyjaśnia Michał Wawrzynowski, ekspert ds. BHP w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

1,74%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży drzewnej i meblarskiej

1,03%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży drzewnej i meblarskiej

Case study

Branża drzewna i meblarska

GŁÓWNE WYZWANIE: obszerna i niejednoznaczna dokumentacja przedsiębiorstwa

Województwo
PODLASKIE

Zatrudnienie
800 OSÓB

Czas trwania projektu **2 MIESIĄCE**

Początkowa wysokość
stopy procentowej
składki wypadkowej

2,40%

Wysokość
stopy procentowej
składki wypadkowej
po weryfikacji

2,00%

Uzyskane
oszczędności

850 tys. zł

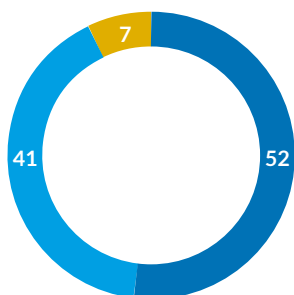
Źródło
oszczędności

wypadkowość

Okresy
składkowe

3

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży drzewnej i meblarskiej

52% warunki zagrożenia

41% wypadkowość

7% rodzaj działalności

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- błędne zadeklarowanie liczby wypadków przy pracy
- niewłaściwe ustalenie liczby osób pracujących w warunkach zagrożenia

Branża górnicza i wydobywcza

Największy udział (72 proc.) w nadpłatach w przedsiębiorstwach z branży górniczej i wydobywczej mają warunki zagrożenia.

2,44%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży górniczej i wydobywczej

1%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży górniczej i wydobywczej

Dla tego sektora charakterystyczne jest równoczesne występowanie wielu czynników szkodliwych w środowisku pracy. Zaliczamy do nich przede wszystkim hałas, zapylenie i wysoką temperaturę. Obecność tak wielu czynników wpływających na komfort i bezpieczeństwo pracy przekłada się bezpośrednio na wysokość płaconej składki wypadkowej. Przedsiębiorstwa działające w branży górniczej i wydobywczej uiszczają już na wstępie dwukrotnie wyższą daninę niż chociażby firmy z branży spożywczej.

Do głównych wyzwań, związanych z prawidłowym ustaleniem wysokości składki wypadkowej, należy określenie stanowisk pracy, na których występują przekroczenia dopuszczalnych norm czynników szkodliwych oraz podanie dokładnej liczby osób zatrudnionych na tych stanowiskach. W kopalniach mamy do czynienia z ciągłą rotacją pracowników i zmianą stanowisk pracy w obrębie np. wyrobisk górniczych. W ciągu roku część korytarzy jest zamykana i tworzone są kolejne. Pracownicy pracują nie tylko pod ziemią, ale także na powierzchni przy obróbce.

„W branży górniczej i wydobywczej występuje duża sezonowość zatrudnienia. W konsekwencji, badania środowiska pracy wykonane w lutym

są już nieaktualne w sierpniu, gdyż stanowiska wcześniej opomiarowane już nie istnieją np. w wyniku zakończenia foderowania w ścianie. Nieposiadanie aktualnych pomiarów środowiska pracy skutkuje brakiem danych na temat zagrożeń i może spowodować zgłoszenie do ZUS zawyżonej liczby osób pracujących w warunkach zagrożenia. To przekłada się na wyższą stopę procentową składki wypadkowej, a tym samym na wyższe koszty przedsiębiorców” – wyjaśnia adwokat Robert Adamczyk, ekspert w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

W analizowanych przedsiębiorstwach z branży górniczej i wydobywczej rocznie średnio 42 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia. Składka wypadkowa w zdecydowanej większości przedsiębiorstw jest podwyższana nie tylko z uwagi na występowanie dużej liczby osób pracujących w warunkach zagrożenia, ale też z powodu znacznej liczby wypadków przy pracy. Z danych Ayming wynika, że co roku w kopalniach średnio 3 proc. zatrudnionych osób ulega wypadkom.

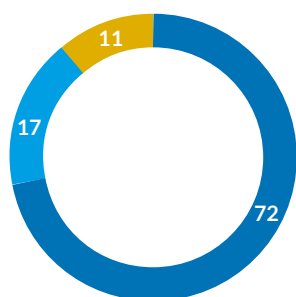
Case study

Branża górnicza i wydobywcza

GŁÓWNE WYZWANIE: określenie liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia przy równoczesnej ciągłej rotacji pracowników, wynikającej z zamykania i otwierania nowych chodników i ścian wydobywczych

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży górniczej i wydobywczej

- 72% warunki zagrożenia
- 17% wypadkowość
- 11% rodzaj działalności

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- niewłaściwe ustalenie liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia
- wadliwie wykonane pomiary środowiska pracy

Branża metalurgiczna

Sektor ten wraz z branżą górniczą charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia osób w warunkach zagrożenia.

1,95%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży metalurgicznej

1,04%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży metalurgicznej

Warunki zagrożenia są przyczyną aż 70 proc. nadpłat z tytułu składki wypadkowej. Z danych Ayming wynika, że w zakładach metalurgicznych rocznie średnio 15 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia i średnio 1 proc. ulega wypadkom.

Obróbka metalu generuje przede wszystkim ponadnormatywny hałas, mikroklimat gorący oraz promieniowanie optyczne, co przekłada się na podwyższenie wysokości składki wypadkowej. Jest ona zazwyczaj ustalana powyżej stopy procentowej wynikającej z rodzaju wykonywanej działalności i niejednokrotnie zbliża się do maksymalnej wysokości (3,80 proc.).

W branży metalurgicznej dużym wyzwaniem jest prawidłowe wykonanie pomiarów środowiska pracy. Wymaga to poprawnego przeprowadzenia szczegółowego

badania, a następnie dokonania wnikliwej analizy wyników pod kątem zastosowania możliwych działań prewencyjnych. Taki proces jest bardzo czasochłonny i trudny oraz wymaga ścisłej współpracy z działem BHP.

„Ocena mikroklimatu gorącego i komfortu cieplnego oraz wyszczególnienie stanowisk pracy, na których pracownicy zagrożeni są zbyt dużym obciążeniem termicznym, jest bardzo trudnym zadaniem. Wynika to z ciągłych zmian w zakresie produkcji oraz rotacji pracowników pomiędzy stanowiskami. W przypadku wartości granicznych, sam moment i sposób wykonania pomiaru mogą spowodować niefortunne zakwalifikowanie pracownika jako zatrudnionego w warunkach zagrożenia. Konsekwencją takiej sytuacji może być nieuzasadniony wzrost kosztu składki wypadkowej” – precyzuje Michał Wawrzynowski, ekspert ds. BHP w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

Zminimalizowanie szkodliwych czynników, na jakie codziennie wystawiani są pracownicy zakładów metalurgicznych, może spowodować znaczne obniżenie wysokości składki wypadkowej. Prócz możliwych oszczędności, wymierną korzyścią z wykonania poprawnych pomiarów będzie także lepsze poznanie zagrożeń występujących w środowisku pracy, z których część pracodawców nie zdaje sobie sprawy.

Case study

Branża metalurgiczna

GŁÓWNE WYZWANIE: konieczność analizy obszernej dokumentacji z zakresu BHP

Województwo
WIELKOPOLSKIE

Zatrudnienie
350 OSÓB

Czas trwania projektu **6 MIESIĘCY**

Początkowa wysokość stopy procentowej składki wypadkowej

2,71%

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej po weryfikacji

2,26%

Uzyskane oszczędności

420 tys. zł

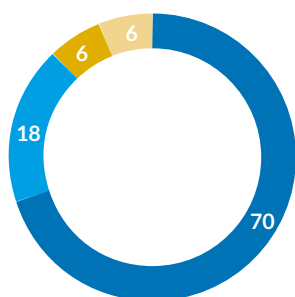
Źródło oszczędności

warunki zagrożenia

Okresy składkowe

6

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży metalurgicznej

70% warunki zagrożenia

18% wypadkowość

6% rodzaj działalności

6% liczba ubezpieczonych

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- wadliwe przygotowanie i przeprowadzenie pomiarów środowiska pracy
- zastosowanie nieprawidłowej metodyki przy określaniu narażenia na dany czynnik szkodliwy
- brak wnikliwej analizy wyników pomiarów pod kątem zastosowania możliwych działań prewencyjnych

Branża motoryzacyjna

Blisko połowa nadpłat w branży motoryzacyjnej wynika z dużej wypadkowości, ale większość wypadków to lekkie urazy.

W porównaniu do pozostałych sektorów, w branży motoryzacyjnej występują nieco niższe wskaźniki wypadkowości i mniej osób jest zatrudnionych w warunkach zagrożenia. To konsekwencja wysokiego poziomu zautomatyzowania produkcji oraz wysokiej świadomości pracowników na temat konieczności przestrzegania zasad BHP. W ciągu roku w firmach motoryzacyjnych średnio 6 proc. osób zatrudnionych pracuje w warunkach zagrożenia i 1 proc. ulega wypadkom.

Blisko połowa nadpłat w branży motoryzacyjnej wynika z dużej wypadkowości. Ich nieprawidłowa klasyfikacja ma bezpośredni wpływ na wysokość składki wypadkowej. Większość wypadków to lekkie urazy (siniaki, stłuczenia itp.), które nie wymagają opieki lekarskiej. Zespoły powypadkowe bardzo często pochopnie uznają takie zdarzenia za wypadek. Wprowadzenie odpowiednich procedur oceniających charakter danego wypadku pozwoli prawidłowo je klasyfikować, a w efekcie nie zawyżać opłat z tytułu składki wypadkowej.

1,43%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży motoryzacyjnej

1,03%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży motoryzacyjnej

Case study

Branża motoryzacyjna

GŁÓWNE WYZWANIE: skomplikowane zagadnienie o charakterze prawnym

Województwo
DOLNOŚLĄSKIE

Zatrudnienie
3300 OSÓB

Czas trwania projektu **5 MIESIĘCY**

Początkowa wysokość
stopy procentowej
składki wypadkowej

1,62%

Wysokość
stopy procentowej
składki wypadkowej
po weryfikacji

1,47%

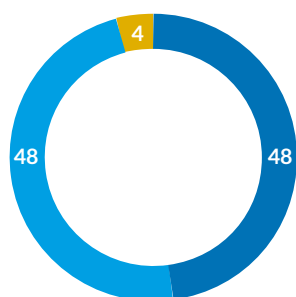
Uzyskane
oszczędności

2,5 mln zł

Źródło
oszczędności
wypadkowość

Okresy
składkowe
3

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży motoryzacyjnej

48% warunki zagrożenia

48% wypadkowość

4% rodzaj działalności

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- o uznawanie za wypadki przy pracy zdarzeń, w wyniku których poszkodowany nie doznał urazu wymagającego leczenia
- o brak wystarczającego wsparcia prawnego ze strony zespołów powypadkowych

Branża spożywcza

Ponad połowa nadpłat w branży spożywczej wynika z warunków zagrożenia.

1,48%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży spożywczej

0,96%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży spożywczej

Wśród czynników szkodliwych należy wymienić przede wszystkim pracę w tzw. mikroklimacie zimnym, czyli przy bardzo niskiej temperaturze, co ma bezpośredni wpływ na komfort i zdrowie pracowników.

Wielu przedsiębiorców ma problem z określeniem prawidłowej liczby osób pracujących w mikroklimacie zimnym. Ma to związek z niejasnymi przepisami i brakiem ustalenia dopuszczalnej normy. Zgodnie z analizami Ayming, w przedsiębiorstwach z branży spożywczej w ciągu roku średnio 8 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia.

33 proc. nadpłat w branży spożywczej wynika z wypadkowości. Według danych Ayming, w branży spożywczej rocznie średnio 2 proc. zatrudnionych osób ulega wypadkom.

„Wyzwaniem dla branży spożywczej jest utrzymanie niskiego wskaźnika wypadkowości. Wiele zgłaszanych zdarzeń wypadkowych dotyczy bardzo błahych przypadków, takich jak stłuczenia, otarcia czy siniaki. Zdarzenia te mają najczęściej miejsce w obszarze magazynowym i stosunkowo łatwo ograniczyć ich występowanie poprzez regularne akcje prewencyjne lub informacyjne” – wyjaśnia adwokat Robert Adamczyk, ekspert w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

Niektóre firmy z branży spożywczej mają nieprawidłowo ustalony przeważający rodzaj działalności gospodarczej, a tym samym błędnie przypisany kod PKD. Dotyczy to szczególnie tych przedsiębiorców, którzy nie są jedynie producentami, ale również świadczą usługi sprzedażowe i magazynowe. Nieprawidłowy kod PKD może prowadzić do nadpłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Case study

Branża spożywcza

GŁÓWNE WYZWANIE: konieczność wykonania obszernych pomiarów środowiska pracy i przygotowanie dokumentacji z zakresu BHP

Województwo
POMORSKIE

Zatrudnienie
2000 OSÓB

Czas trwania projektu **4 MIESIĄCE**

Początkowa wysokość stopy procentowej składki wypadkowej

2,25%

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej po weryfikacji

1,73%

Uzyskane oszczędności

410 tys. zł

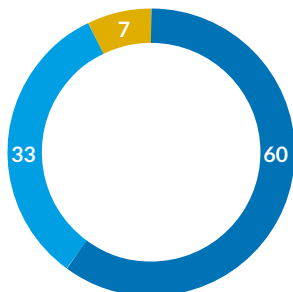
Źródło oszczędności

warunki zagrożenia

Okresy składkowe

4

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży spożywczej

60% warunki zagrożenia

33% wypadkowość

7% rodzaj działalności

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- o błędna klasyfikacja wypadków z powodu ich dużej liczby i różnorodnego charakteru
- o trudności w ustaleniu występowania mikroklimatu zimnego w przedsiębiorstwach posiadających magazyny chłodnicze
- o trudności w wykonaniu prawidłowych pomiarów mikroklimatu zimnego

Produkcja tworzyw sztucznych

W branży produkcja tworzyw sztucznych występuje bardzo wysoki wskaźnik osób pracujących w hałasie o natężeniu powyżej dopuszczalnej normy.

Produkcja tworzyw sztucznych wchodzi w skład branży przetwórstwa przemysłowego, ale w kontekście składki na ubezpieczenie wypadkowe ma jedną odrębną i charakterystyczną cechę. Występuje w niej bardzo wysoki wskaźnik osób pracujących w hałasie o natężeniu powyżej dopuszczalnej normy, która jest ustalona na poziomie 85dB dla ośmiogodzinnego czasu pracy.

Maszyny służące m.in. do wydmuchiwania opakowań z tworzyw sztucznych generują krótkotrwałe, ale bardzo duży hałas. W efekcie nawet stosunkowo krótkie przebywanie w miejscu narażonym na występowanie hałasu powoduje przekroczenie dopuszczalnych norm. W co czwartym zakładzie produkcyjnym ponad 70 proc.

załogi pracuje w środowisku, w którym dochodzi do przekraczania dopuszczalnych norm hałasu. Dane Ayming pokazują, że w ciągu roku średnio 12 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia. 67 proc. nadpłat w tej branży wynika z występowania warunków zagrożenia.

Wykorzystanie wyników pomiarów środowiska pracy do wprowadzenia odpowiednich zmian i poprawienie organizacji pracy może uchronić wielu pracowników przed działaniem czynników szkodliwych. Dla pracodawcy przyniesie to także wymierną korzyść, ponieważ będzie mógł zastosować niższy wskaźnik korygujący składki na ubezpieczenie wypadkowe, co przełoży się na obniżenie jej wysokości.

1,50%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w przedsiębiorstwach z branży produkcji tworzyw sztucznych

1,03%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży produkcji tworzyw sztucznych

Case study

Produkcja tworzyw sztucznych

GŁÓWNE WYZWANIE: konieczność wykonania obszernych pomiarów środowiska pracy i przygotowanie towarzyszącej im dokumentacji z zakresu BHP

Województwo
KUJAWSKO-POMORSKIE

Zatrudnienie
650 OSÓB

Czas trwania projektu **3 MIESIĄCE**

Początkowa wysokość stopy procentowej składki wypadkowej

2,60%

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej po weryfikacji

2,25%

Uzyskane oszczędności

450 tys. zł

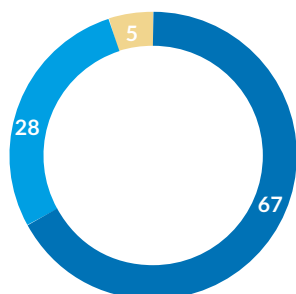
Źródło oszczędności

warunki zagrożenia

Okresy składkowe

4

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży produkcji tworzyw sztucznych

67% warunki zagrożenia

28% wypadkowość

5% liczba ubezpieczonych

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- niewłaściwe ustalenie liczby osób pracujących w warunkach zagrożenia
- niewłaściwa organizacja pracy
- wadliwy dobór środków ochrony indywidualnej

Przetwórstwo przemysłowe

W tym sektorze aż 68 proc. nadpłat wynika z występujących warunków zagrożenia.

1,57%

średnia stopa procentowa składki wypadkowej w analizowanych przedsiębiorstwach z branży przetwórstwa przemysłowego

0,84%

minimalna stopa procentowa składki wypadkowej w branży przetwórstwa przemysłowego

W przetwórstwie przemysłowym zawiera się najobszerniejsza grupa działalności. Należą do niej takie gałęzie przemysłu, jak produkcja wyrobów tytoniowych i skórzanych, odzieży, papieru, chemikaliów czy np. produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych.

W analizowanych przedsiębiorstwach w ciągu roku średnio 9 proc. zatrudnionych osób pracuje w warunkach zagrożenia. Należy jednak pamiętać, że ten wynik jest uzależniony od specyfiki danej firmy i może być dużo niższy w zakładzie produkującym części do komputerów, a wyższy w firmie produkującej wyroby chemiczne, gdzie zagrożenia są nieporównywalnie większe.

„Częstym wyzwaniem dla firm z branży przetwórstwa przemysłowego jest ograniczenie liczby osób narażonych na czynniki szkodliwe, których natężenia lub stężenia przekraczają dopuszczalne normy. Z uwagi na wykonywanie pracy w pomieszczeniach zamkniętych, takich jak hale produkcyjne czy magazyny, źródła zagrożeń występujące w środowisku pracy wzajemnie się potęgują. Ograniczenie lub wyeliminowanie zagrożeń w wielu

przypadkach jest niezwykle kosztowne i trudne do wykonania, ponieważ wymaga ingerencji w konstrukcję maszyn bądź budynków” – tłumaczy Michał Wawrzynowski, ekspert ds. BHP w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

Większość firm z sektora przetwórczego cechuje wysoki wskaźnik wypadkowości, co przekłada się na wyższą składkę wypadkową. W zależności od specyfiki danego przedsiębiorstwa, najczęstsze trudności spotyka się podczas określania i klasyfikacji danych wypadków z uwagi na dużą liczbę takich zdarzeń.

„Może się zdarzyć, że płatnik składek w deklaracji ZUS IWA obok liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy (np. 10 osób) poda również tych poszkodowanych, co do których ZUS odmówił wypłaty jednorazowego odszkodowania, kwestionując, że był to wypadek przy pracy (np. 4 osoby). Zgodnie z praktyką ZUS takie zdarzenia również powinny zostać ujęte w deklaracji ZUS IWA. Tym samym pracodawcy zostanie ustalona wyższa stopa procentowa uwzględniająca 14, a nie 10 wypadków. Jednak taka interpretacja jest całkowicie nieuzasadniona i sprzeczna z ratio legis ustawy wypadkowej” – komentuje adwokat Robert Adamczyk, ekspert w Obszarze Kosztów Pracy w Ayming.

Case study

Przetwórstwo przemysłowe

GŁÓWNE WYZWANIE: niepełna dokumentacja po stronie klienta

Województwo
ŚLĄSKIE

Zatrudnienie
500 OSÓB

Czas trwania projektu **3 MIESIĄCE**

Początkowa wysokość stopy procentowej składki wypadkowej

2,25%

Wysokość stopy procentowej składki wypadkowej po weryfikacji

1,73%

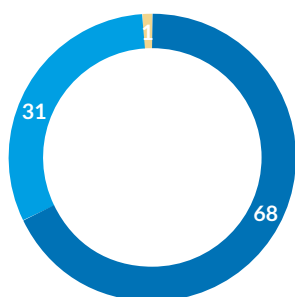
Uzyskane oszczędności

730 tys. zł

Źródło oszczędności
wypadkowość

Okresy składkowe
3

Udział poszczególnych obszarów w oszczędnościach dla branży przetwórstwa przemysłowego

68% warunki zagrożenia

31% wypadkowość

1% liczba ubezpieczonych

NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI:

- o błędna klasyfikacja wypadków z powodu ich dużej liczby i różnorodnego charakteru
- o trudności z właściwą kwalifikacją liczby stanowisk narażonych na pracę w warunkach zagrożenia

Mity o składce wypadkowej w Polsce

Mit #1: Wysokość składki wypadkowej jest stała

Prawda: Składka wypadkowa jest ustalana indywidualnie i zależy od tego, co dzieje się w przedsiębiorstwie. ZUS wylicza jej wysokość na podstawie danych zadeklarowanych przez płatnika z trzech poprzednich lat z uwzględnieniem indywidualnych ryzyk występujących u danego pracodawcy.

Mit #2: Temat składki wypadkowej dotyczy tylko działów kadr/BHP

Prawda: Działy kadr patrzą na składkę wypadkową zazwyczaj pod kątem liczby ubezpieczonych, zaś inspektorzy BHP mają na względzie przede wszystkim bezpieczeństwo pracowników. Natomiast zmiana wysokości składki wypadkowej realnie wpływa na wynik finansowy firmy, polepszając go lub pogarszając. Dlatego składka wypadkowa powinna być także monitorowana przez działy finansowe.

Mit #3: Firma, która obecnie płaci najniższą składkę wypadkową, nie ma możliwości wpłynięcia na jej wysokość w przeszłości

Prawda: Weryfikacja składki wypadkowej jest możliwa do pięciu lat wstecz, a na każdy okres składkowy mają wpływ dane za trzy poprzednie lata. Mimo że w chwili obecnej wysokość składki jest minimalna, nie oznacza to, że firma nie ma możliwości odzyskania nadpłat za lata ubiegłe.

Mit #4: Coroczna weryfikacja składki nie jest wymagana

Prawda: Aby prawidłowo ustalić wysokość stopy procentowej składki wypadkowej, konieczne jest jej systematyczne kontrolowanie. Wnioski płynące z takiej kontroli mogą przyczynić się nie tylko do obniżenia wysokości składki wypadkowej, ale również do poprawy bezpieczeństwa pracowników.

Mit #5: Oszczędności wynikające ze składki wypadkowej nie są znaczące

Prawda: Z analiz Ayming wynika, że weryfikacja składki wypadkowej może przynieść oszczędności w wysokości nawet 3 proc. rocznej masy wynagrodzeń. Taka kwota może wpłynąć na poprawę wyniku finansowego firmy.

Mit #6: Na wysokość składki wypadkowej mają wpływ tylko wypadki

Prawda: Na wysokość składki ma wpływ szereg czynników, a wypadkowość jest tylko jednym z nich. W takim samym stopniu trzeba wziąć pod uwagę rodzaj działalności według klasyfikacji PKD, liczbę ubezpieczonych i liczbę osób pracujących w warunkach zagrożenia. Przy weryfikacji wysokości składki wypadkowej należy zastosować podejście kompleksowe, biorąc pod uwagę każdy ze wspomnianych aspektów.

Mit #7: Inspektor ZUS w ramach kontroli okresowej weryfikuje wysokość składki wypadkowej

Prawda: Analiza Ayming wykazała, że tylko w dwóch przypadkach na 1500 przeprowadzonych projektów kontrola obszaru składki wypadkowej przez Inspektorów ZUS doprowadziła do zmiany jej wysokości.

Metodyka analizy

Raport został przygotowany w oparciu o analizę 500 projektów weryfikujących wysokość składki wypadkowej, przeprowadzonych w latach 2006-2018 w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 200 osób.

Pod uwagę wzięto osiem branż, w których najczęściej występują nieprawidłowości przy ustalaniu wysokości składki wypadkowej i gdzie potencjał oszczędnościowy jest największy. Są to: branża górnicza i wydobywcza, budowlana,

przetwórstwa przemysłowego, metalurgiczna, drzewno-meblarska, spożywcza, motoryzacyjna i produkcji tworzyw sztucznych.

Jeśli nie zaznaczono inaczej, wszystkie przedstawione statystyki pochodzą z własnych opracowań Ayming. Wykorzystanie wewnętrznych danych, zebranych w sposób pełny i prawidłowy, wynika z dbałości o rzetelność przedstawianych statystyk.

Kontakt

Jeśli potrzebujesz wsparcia w weryfikacji
prawidłowości ustalenia wysokości składki
wypadkowej, skontaktuj się z nami:

Piotr Radko

Dyrektor Obszaru Kosztów Pracy

Tel.: +48 22 330 60 15, +48 509 797 507

E-mail: pradko@ayming.com

Kamila Baszczok

Dyrektor Sprzedaży Obszaru Kosztów Pracy

Tel.: +48 668 638 178

E-mail: kbaszczok@ayming.com

Kontakt dla mediów

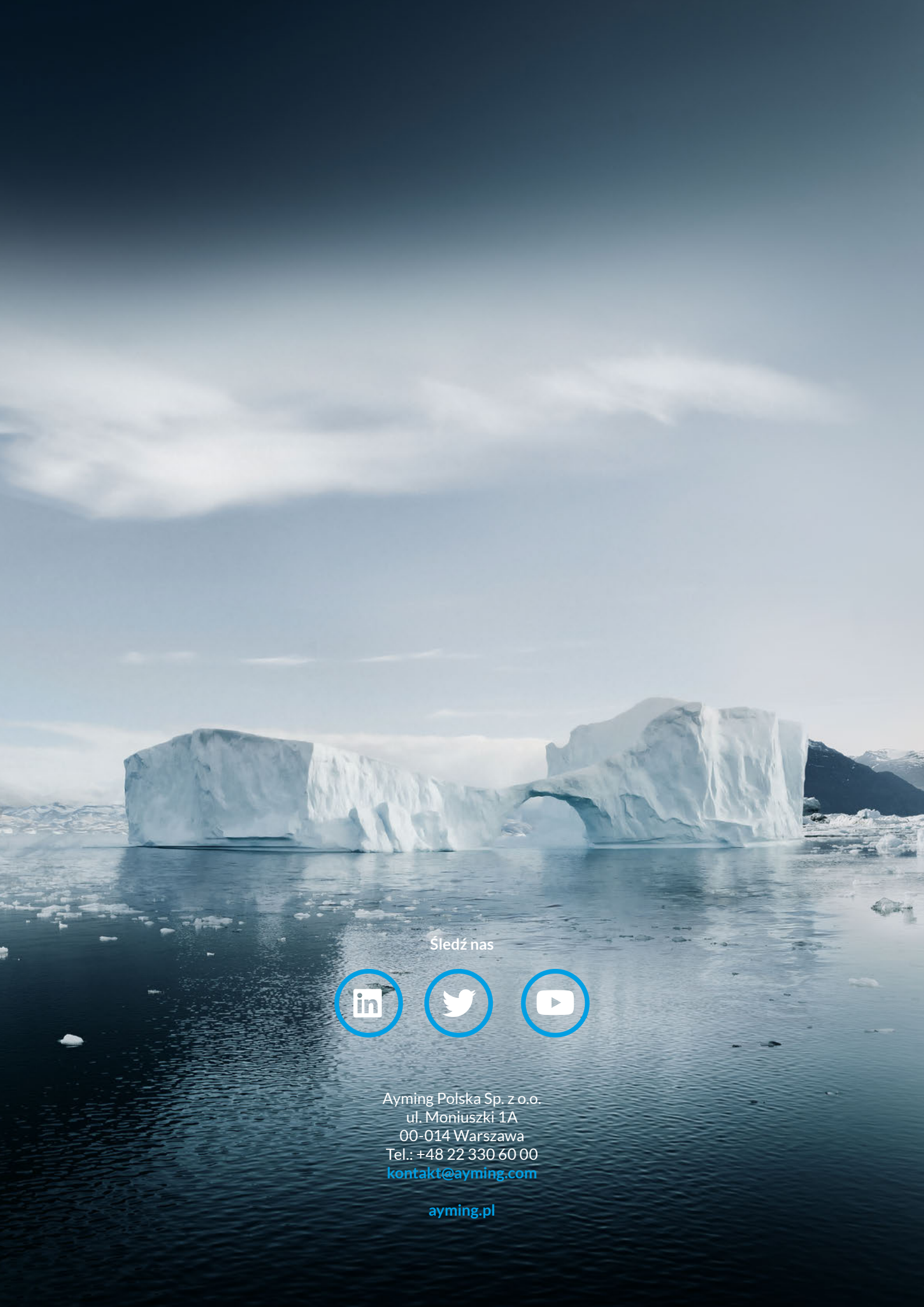
Paulina Wiśniewolska

Dyrektor Marketingu i Komunikacji

Tel.: +48 22 330 60 28, +48 784 945 256

E-mail: pwisniewolska@ayming.com

Raport Ayming „Składka wypadkowa. Nieoczywisty koszt, ukryte oszczędności” zawiera wyłącznie informacje natury ogólnej. Przedstawiona w raporcie analiza, zawarte w nim komentarze i opinie są rodzajem interpretacji danych i nie mogą być rozumiane jako konkretna porada znajdująca zastosowanie w każdym indywidualnym przypadku. W związku z tym nie należy podejmować jakichkolwiek decyzji prawnych, finansowych czy biznesowych dotyczących działalności przedsiębiorstwa tylko na podstawie informacji przedstawionych w raporcie. Przed podjęciem tego rodzaju decyzji powinno się skorzystać z indywidualnej profesjonalnej usługi doradczej. Ayming Polska nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody poniesione na skutek decyzji podjętych wyłącznie na podstawie przedstawionych w raporcie danych i rozwiązań.

Śledź nas

Ayming Polska Sp. z o.o.
ul. Moniuszki 1A
00-014 Warszawa
Tel.: +48 22 330 60 00
kontakt@ayming.com

ayming.pl